

KRIZIOKAI.

— Istorizkas aprašymas per Henryka Sinkewiczia. —
— IZGULDE ANT LIETUVIŠKO —
— JONAS B. SMELTERIS. —

Žmoniję sujudo. Pradejo kalbėti, arba liaisti iš lupų ir lupos žodžius: „Jaigu karalius butu namieje, be abejonės susi miletu ant jaunikaiežio ir paluosuotu jin no mirties, kursai, rasi, ne dailiadaio baidios piktadaristes. Pradejo klibinti stulpus inkastu ir žeme, idant išzwersti.

Wienok wiskas tuojaus apsimalszino, kada atstus szkanka- mui opreiszke prisiatinima lueznukui*) ir alebardisziu karaliez ku tarpe kuriu ejo apsuditas ant mirties. Netrukus wiskas tun- tas lidintis kalini pribuvo ant rinkos Pirmiausiai ejo draugu. we laidojeto, apsispuwzi juodomis lig žemei ilgoms skraiste- mis ir su juodais dangweidzies, kuriuosiu buvo tik dvi skiles iszpjautos del akiu. Žmones baisesi tokiu niemieli ir links- mumo nereziszkeziu paweikslu ir be priwrtimo dare platu kelia del karawano. Paskui tuosius ejo buris „saiduoku“ kara- lieziu susidintis isz parinktu wirs in wira Lietuwiu, apsiw- kusiu zalios briedzio uodos siuwtais in wirszu szereze apsiwil kimnos. Buwo tai tuntas karaliezskos gwardijos. Paskui tuosius ejo alebariszi kito tunto, tarpe-gi tuju ejo apsuditas, o szale jio isz wienos szalies ejo sekretorius sudo, kursai turejo atskai titi priesz nukirsidzinima susirinkimui apgarsinima nnsprendi- mo — wiroke, o isz kitos szalies kuningas Skarbmiris neszant- riankoje kriziu.

Wisu akis dabar istrigo in jaunikaite isz wisu langu isz- sikisze galwos moterizskes. Zbiskuz ejo apsigerberes sawo bal- ta, auksu iszsinwina jeke, ingita Lietuwoje, plaukus turejo grazi szukuotus in dwipusi perskaltitus, o teip apsiteises iszweizejo suwis ne ant karawio, o teziaus ant kokio karaliunuko, bei kuningajksztuko. Isz ugio, gan' placziu pecziu ir dazos krutines rodutisiwiru, wienok gal wa iszweiszkeino da kudikisia — weidas jaunutelis su pir mu pukeliu po nose, o wienkart patogus stebuklingai, nors ir buwo nuwargintas kelejiminiu gienwimu. Ejo zigiu twir tu, bet weidas buwo nubaies. Laikais žiurejo ant minios žmonių, luk neizmanidamas ko jie eza sjejo, laikais pa- kelinejo akis ant boksztu, kuriosio suposi, skardzei gaudžent warpai, kurie tai paskutiniu kartu jiam gaudžiu, laikais pa- galiaus galema buwo pateninti ant jio weido stebėjimasi, gir- dint, moterizskiu werkmsu, kurios raudojio matant toki jauni kaiti ejanti in rankas budelio. Ant galo atkreipe akis ant rustawones, iszwidlo raudona su blizganciu kardu, stowinti budeli. Sudrebejo tuomet in persizegnojo — kuningas toje wa landoje padawe jiam kriziu, ka jis pabucewio. Weliaus puole jiam po koju pundelis graziu ziedu. Zbiskuz pasilenke, pake le, pažiurejo in jin ir nuszispuoje pažiurejas in mergina, kuri gaudžiau balsu prawirko. Jis matomai pamislijo, jogei jiam, akiweizdoje tos dideles minios žmonių, akuweizdoje moterisz- kių musuojanciu skpeptelemis isz wisu langu, prider buti dra- siu, bet be baimes, o kareiwizskai paguldioti galwa ant krū- sis, idant palikti po sawim bent atminti „drasus waikino“. To- del nuwijo no sawes baigsztuma, smarki uzmete puduri plau ku, kuris nupute jiam antweido laike pasilenkim) pakelti pa mestus ziedus jiam, pakele su puikibe augstin galwa ir ejo szarpei, arba teip, kaip ejna kareiwis, po paweikimu pawien- galesia, kareiwis sawo priesz, kuomet weda jin prie ipatos dalinancios dowanos pergaletojams. Wienok wisas tas kara- wanas, arba tuntas wedantis kalini budeliu, ne galejo weikei stoti ant wietos bausmes, nes minios žmonių usztotencijos ke- lia buwo kasik labjaus susigrudia in tramde žigi ejantiems, nors nuolatos saidokninkai karaliezskai skai: „Ejk szalin, ejk szalin!“ Žmones nori dangumas, kaipio lenkai ne suprato zo- dziu, bet ir ne norejo dasiprasti ka reiszka, o suprantatie neno riai klause prisakimu — pertai darantie kelia kasik dauges turto darbo bekirsidami susigrudus žmones. Nors toje ga- dineje mieszonis krokawinei susidejo isz dwieju treeziu da- liu Wokieciu, tai ira, jog wokieciu buwo dusik tiki, wienok tarp žmonių kilo szauksnaini keiksmo ant Krizioku: „Geda, geda — sarmata — te skradzei žemia nuejina tie kriziokiszki wilkai jaigu del ju prades musu karalieteje waikus zuditi! Sarmata karaliui ir karaliete!“ Lietuwiai, matidami upara žmonių ne norincios prasisklaistiti nusieje intemptus saido- kus no pecziu in weizdami antizomijis iszpniuru, matomai ne drisdami szauditi in susigrudusia minia ir tik del nugazi- nimo žmonių nusime saidokus no pecziu, nes ir kapitonas ne buwo izdawes paliepiamo „liaisti wilczes“, o dawe prisakima „alebardisziams“, idant anie pirma eju ir daritu liuos kelia su bardiszeis — tokiu budu dajo net iki kareiwu, stowineziu prie patiesz tiltawos.

Pateiz be prieszinimais persikire in dwipusi podaridam; liuos kelia wedantiems kalini. Gwardijonai sustoja prie rus- tawones persikire in dwipusi stodami wieni isz wienos szalies laiptu wedanciu ant tiltawos, kiti isz kitos; ir jau artinosi prie ju kuningas, sekretorius, o tarpe ju Zbiskuz, bet tuomet kada jau tik žingsnis pasiliko Zbiskui prie laiptu, stojosi tas ko niekas nesitikejo. Szai umai isz tarpo kareiwu iszejna Ta- czewskis su Danuse ant ranku, usztosejo kiti ir paszauke: „Stok!“ Balas jio buwo teip grausmingu, jog wisi lidetojei antisk stulilake, tartum, suakmenea. Nei kareiwiai, nei zal- nieri karaliezki, nei patsai kapitonas ne driso prieszintis tam prisakimui Taczewskio, kuri wisi gana gerai pažinojo ir da- nai mate rumuusia karaliezkuosia, kalbanti su karalium apie swarbiausius dalikus. Netrukus atsiliepe ir kiti karzigei bal- sais prisakancieis: „Sustok!“ Powalas Taczewskis prisiatino tuotarpu prie Zbiskaus ir padawe jiam baltai paredita Danu- sia.

Szis-gi manidamas, jog tai atsisweikinimas nutwure in sa wo glebi ir prispande prie sawo krutines — bet Danuse wio- toje apsikabint jin uz kaklo sawo rankelms, jis nutrauke no sawes balta skepata szilkima, kureje buwo apskieszius ir skubei apsku wisa galwa Zbiskaus, szaukdama wienalikei kudikiszku prawirkintu balsu:

— Tai mano szis esa, tai mano!
— Jios esa! — suszuko wienbalsei kareiwiai.
Žmonis subruzd ir isz tarpo minios dawesi girdetigrius mingi balsai:
— Pas kaszteliana, pas kaszteliana! Iszlaiswintas!.....
Kuningas pakele akis in dangu, rasztininkas susimaisze, kapitonas su sawo žalnieriis nuleido ginklus, nesai suprato kas stojosi.

Buwo senas slowenizskas paprotis, teip twirtas, kaip tie- sos instatimu, zinomas aplink gana gerai, jog jaigu ant westo ant bausmes mirties waikino nekala mergajte uzmete sawo usziklestima ant zenklo, jog nori uz jio teketi, tuom izgelbe- ti ju žinikai — sargai twarkos — pelijantai.

dawo no mirties ir bausmes, waldze tuomet prasikalteli pa- liuosuodawo wisziskai. Zinojo taji paproti kareiwiai, zinojo kaimuocziai — zinojo bewel abelwai wisa žmonija — girde- jo apie jin ir Wokieciai, kurie no senu laiku Lenkijos pilisia giveno.

Senas Motiejus net wisziskai szglebo isz susijudinimo isz- wides tai — kas-gi iszreiks jio jausmus, kokie toje wala- doje talpinosi jio szirdije! Kareiwiai tuojaus apsiaute isz wi- su szaliu Zbiskuz ir Danusia, sudedamas kožnas sawo weliji- mus dol jaunu. Žmonije pradziugusi nelowes szaukti: „pas kaszteliana, pas kaszteliana“. Tame tartum, wejas pustejejo, per minia žmonių pereo buk wilms subangawo ant juriu. Budelis ir jio pagelbininkai nubego kuoweikiauia no tiltawos. Kilo sumizimas. Del wisu buwo dabar aisziu daliku, jog jaigu Teczniskis, kasztelianas krokawinis, pasirizstu prieszin- tis tam budui iszlaiswinimo prasizengio, kiltu didis maizstas. Kaip giwa siena urmu wisi puolesi prie rustawones ir po wa- lundelei jau tik ranstai gulejo ant žemes; akies mirksnije nu- trauke raudona uztiesima no tiltawos, suplesze jin in szmo- telius, stulpus ir ranstus wieni kirweis kapojo, kiti stiprioms rankoms lupo, jog netrukus wiskas tapo, suardita, o po keliu walandu ant rinkos ne žimio ne pasiliko po rustawonei.

Zbiskuz neszdamas ant ranku Danusia apsiaustas isz wi- su szaliu kareiwije ejo, kaipio tikras triumfatoris. Ar-gi ne galema buwo didizuotis jaunam kareiwui, izgelbetam no mir- ties per mergina, ejant tarpe garsingu ir prakiliausiu karzi- giu wieszpatis, kada wisi esa teip simpatizkiais del jio, ka- da paskui jin plauke tukstancieji wiru, moteriu, merginu ir waiku, szukaujenciu ir girenciu jin ir Danusia. Languosia muru baltos rankos turtingu mieszonku plojo in delnus, pa- sipile, buk lietis ziedai iwaizdopi isz wirszaus laimingam jau- nikaicziui ant galwos ir po koju, o jis skaitus, kaip saulejans damasis neapribuotai laimingu, su szirdze perpildinta dekin- gistes jausla, zenge su sawo brange naszta, kuria laikas no lai- ko pakelinejo augstin ir bucewio in jios baltai paredita kru- tinia, o tas akiuwizis injauslinejo link to laipto mieszonies, jog puolinejosi in glebius sawo szužiotiniu, apreiksdamas jiems, jog jai uztelpeitu ant bausmes mirties, ir jios tokiu-pat budu izgelbetu juosius no mirties. Zbiskuz su Danuse stojosi, tartum, nušiletais waikais kareiwui, mieszoniu ir wisos ža- nijos. Senas Matiejus, kuri wede paemia uz pazastu du kareiw- iai, nes isz silpnumo patsai ne galejo eiti, dziaugies dideliai isz tokio atsimainimo daliko — tokis budas gelbejimo brole- no nei in galwa jiam ne atejo. Powalas Taczewskis apskine- jo tarp abelnu riksmu ir szukawimu sawo grausmingu balsu kareiwiams, kaip szai buda gelbejimo pramane drange su ku- ningajksztiene Ona Danule, o teziaus kaip atsimine jiedu apie toki buda gelbejimo jaunikaiczi, jog be apswartinejant wisas tiesas paprozciu senowizku prie ko buwo kuningas Sta- nislawas Skarbmiris ir Waitiekus Jastzonbas, kaipio seni uke- si in žiniunai tiesa instatimu in paprozciu, ant pagalos ats- imine apie szai buda gelbejimo jaunikaite no mirties, nutare panaudoti jio — na ir nusike gan' gerai. Kareiwiai stebėjo- si prastumu jio, kalbedami tarp sawes, jog, rasi, delto niek's apie ta paproti negalejo atsiminti, jog mieste ipacei per Wo- kiecius apgiwentame no senei ne buwo jis naudotas.

Wienok wiskas da priklause kaszteliano waldzei — jaigu kasztelianas ne pripaziutu uz pakaktina toki buda iszwarda wimo no mirties jaunikaiczi, wisi dziaugsmi butu weltais. Kareiwiai, o paskui tuosius žmonije trauke in parumi, kur gi weno laike neb'esumo karaliaus namieje tanista Teczniskis. Pribuwus wisai miniai in parumi, sekretorius tiesdaristes, Kuningas Skarbmiris, Zawiszius, Farurejus, Zydras, Powala- Taczewskis ir da kiti nusidawe pas kaszteliana, idant per- statiti jiam twirtibia paprozciu ir priminti jiam jio žodžius: „jaigu iszsisrasu teisi priezastis, bei pawidalas — noriai palio- suotu.“ O ar galejo bati geresne tiesa no senowizko papro- czio, kuris wartojamas buwo per praboczis, ir tewus, kurio niekados ne lauzidawo? Teczniskis izgirde apie atsitikima atsake, kas teisibe, jog tokis budas teziaus priklauso del pras- tu žmonių, arba prieszwiska giriniems razbaininkams, o ne bajoristei, bet wienok jis pats gan' gerai iszlawintu tiesosia ir ne driso lauziti twirtibes paprotines tiesos — pripaziutu uz ge- ra. Pridenginejo priegtas sawo balta barzda delu ir szipo- josi po pirsztais, matomai dziaugiesi patsai dwasioje, jog tas at- sitiko ir kalinis tapo iszlaiswintas no bausmes. Pagaliaus isz ejo ant žemutinio liewieno (gdku), turedamas prie sawes Ku- ningajksztienia Ona Danula, kelis dwasiszkuosius ir karzi- gius.

Zbiskuz iszwdies jin pakele augstin ant sawo ranku Da- nusia, prisiatines su jiaje prie liewieno, o Teczniskis padejo ant jios geltonos galwes sawo stuziawusia ranka ir per wa- landelia ilgoka laike sawo ranka ant jios, pokam linktelejo su gerumu ir meile su galwa.

Suprato wisi taji zenkla ir net murai sudrebejo no szauks mo:

— Telaimin tawe Diewas! tegiwuwoje musu tiesdaris ir sudije mus, tegiwuwoje teisingiste!

Tokie-pat welijimai kilo in padanges isz lupu žmonių ir del Danuses, ir del jauno Zbiskaus, o po walandelia abu du jaunije nusidawe ant liewieno, puole in kijas gerai Ku- ningajksztieni Onai Danulei, kuri tikai, galema sakiti, pati wiena izgelbejo waikina no mirties, nes jaigu ne butu ji sten- gusi, apie iszlaiswinima jio — nieks jio butu ne gales iszgel- beti no mirties. Iji rodawidamasi mokintu žmonių atrado taji buda — ji pamokino Danusia kaip turi pasielgti — ji ta wis- ka suredu, uz ka Zbiskuz priwalejo buti amzinai jiedu dekin- gu.

— Tegiwuwoje jaunije, tegiwuwoje jauna pora! — paszau- ke Taczewskis, matant klupaujencius Zbiskuz su Danuse priesz kaszteliana.

— Tegiwuwoje!! — suriko wisi kiti.

O žilbardis kasztelianas atsikreipe in Kuningajksztienia ir tare:

— Jau-gi maloni Kuningajksztiene, sugertuwe, tur' bu- ti! nes szis paprotis izgelbetojas kalinio no mirties, teip liepe.

— Suziedawima ir sugertuwes insteigsiu — tare kuningajksztiene su praspingsiniu weidu, — bet wienok tas atsibuti be tewo Danuses ne gali, turime pirma jin pakwes ti.

DALIS II.
Skirnis I.
PAS Amyleju Motiejus su sawo broliu taresi, ka da- bars tur pradeti. Senas karzignis nesitikejo ilgai giventi to, o kad da praneszciau apie weikia mirti, numanan- tis gerai ant opu Franciszonas, tai ira, jog senas Motiejus neilgai wiezinsis ant szios pasaules, tikejo twirtai jiai, jog, rasi, uz keliu sanwaizciu reikes jiam keliauti in kita swieta, pertai norejo sugrizzti in Bogdanciu, idant mirti sawo locna- me name ir buti ten palaidotu, idant atsigulti szale sawo pra- bocziu ir tewu.

Ne wisi wienok „tewai“ ten gulejo. Buwo kitados ju gi- mine bajoriszka didele. Laike kariu susizaukinejo szauks- mu: „Gradai!“ Motuosia 1331 muzije po Plawiais (Plaw- coms), septiesdeszintis keturis kareiwius isz Bogdanciaus uz- pamuze Wokieciai. Liko tiktai wienas Waitiekus, kuri wadi no „Turu“ (zubris), kuriu po sumuszimui Wokieciu, kara- lius Lenkijos Wladislawas, „Loketku“ wadintas, patwirtino ipatiszskai žimi „atszipusi Patkawa“, ir dawe privilegijas ant žemes ir piles Bogdanciaus. Tai-gi anu wisu kaulai gulejo ant lauku, kur atsiwuwo amzinai pamenamas muszis, o Wait- tiekus pargrizes in Bogdanciu, bet tiktai del to, idant ne da- liaisti sawo giminei isznikti, o ir sawo, kaipio ir zuwusiu ko- woje giminieciu, locnasti priweizeti, nes tuomet, kuomet jie wisi buwo karen iszkeliawia, Wokieciai pleszikai isz artimo Szlonsko uztuole ant Bogdanciaus, sudegino miesta sudraske pili, žmonija iszkapojo, bei in werguwia nusigabeno. Wait- tiekus apsigiweno czionais pats wienas, kaipio locnininkas di- delio ploto žemes, kurios pirma buwo locnasciu wisos gimini- nes; surinko weli žmonių, sutaise pili, atbudawojo triobas, o potam apsiwede susilaukdamas weliaus du sunu Jona ir Mo- tieju, o patsai medžiodamas po miszka tapo uzmuszatas per zubri.

Sunus augo po apgloba Katres, sawo motinos, kuri pati du kartu uždawe didelia neganda Wokieciamis szlonskiniams atmonidama uz sawo senas skriaudas, o treziaime susiremime su anais pati prazuwio. Bet prieszati da pati puikie insteigie pili Bogdanciaus ir paliko del Jono ir Motiejus warda „Pil- waldonai“. Jonas, patarpes apsiwede in turejo Zbiskuz, Mo- tiejus pasilikies newedusiu, sergejo turtu, o weliaus ir brolena auklejo, pakoliai ne galejo drange su jiom iszjoti in karia.

Bet kada laike kewos namines Grimalheczu su Nalen- czais, pili Bogdanciaus weli suplesze, kaimuoczius, bei žmo- nes iszwaikie, tuomet nieko ne galedamas jau saw pagelbeti, uszstate Bogdanciu ir žemes zokoninkui, o patsai su sawo bro- lenu nusidawe in Lietuwa muszti Krizioku.

Wienok niekuomet jis ne iszlaido isz sawo misliu gimti- no lido sawo. Ir in Lietuwa iszkeliawo wien tik delto, idant praturtejus tenais lobiu kares, pargrizzti. namon, isz- pirkti Bogdanciu su wisu labu isz usztowos ir apsigiwenti jiam, bent ant senatwes, mirti ir palikti wislab brolienu Zbiskui. Dabars-gi po laimingam prasiwengimui mirties jaunikaiczi, apswartinejo su juom drange, pas Amyleju, ka pradeti. Locnasti sawo galejo atsimiti, nes buwo uz ka isz- pirkti — lobius apszczis ingijo, per senuima no paweiktu kareiwu, ju turtu ir žmonių. Ipacei didelai nauda jiems atne- se grume su dwiejs garsingais priziskais karzigeis. Tik- tai ginklai paimti no anu po ingalejimui anose gadinesse wa- dinosi didelais turtais, o aptur ginklu paeme jug da no ju- ratas, arkljus, žmones — tarnus, rubus, pingius ir wislab, kas tik radosi prio ingaleitu kareiwui. Daugeli isz tu lobiu, atpirko prekejas Amylejus.

Motiejus pardawe teip-gi atstokamus brangius ginklus, manidamas, jog jai letrukus reikes mirti, jiam jau jie esa ne-reikalingi. O apart to da ir no Kuningajksztieno Witauto gausei likos apdowanoti. Wiskas butu jau dabar gerai, kad ne tas pazeidimas.

Nusprende ant galo abudu keliauti in Bogdanciu, — namon.

Senas Motiejus zwiltgerejo ant broleno, kada tasai pri- tate jiam, idant pirma waziuoti in Bogdanciu o ne in karia su mangolais ir tare:

— Zinau, ka tu uzmanai — taw labai noretusi keliauti dabar pas Mozowijos Kuningajkszti Januzai. arba pas Juran- da isz Spikowo, idant drange su juom jodineti muszt' Wokie- cziu-chelmieciuz.

— To ne uszsiginsiu. Noriai keliaucezu su dwaru Ku- ningajksztienes Onos Danules in Warszawa, arba Ciekanawa, o tai delto, idant nesiskirti tuojaus su Danuse. Ne noriu da- bar giwenti be jiosos, nes ne tikka ji esa dabar mano numile- tine, bet ir mano giwastis. Tiek didelai jai esniu dabar pa- milejas, jog kada pamisliju apie jia, tai buk liepsna apsiaucez mane wisa. Ejsiu asz paskui jia nors ir ant galo swieto, bet wienok pirmutime mano uždutis, tai jus esate! Ne aplaidio- te manes nelaimieje esancio, priwalaus jiumiems atsimoketi. Jai norite keliauti namon — tai keliaujewa abudu.

— Geru esi, sunau! — tare Motiejus.

— Diewas mane nubaustu, jaigu asz del jiusu bucezu kitokiu. Žiurekit, jau padawdas rengo, o wiena liepu szienu iszkloti, Amylejus motere padowanojo man miksztus patalus, kuriuos liepe tamams pakloti wezime del-jiusu, idant jiums mikszta butu guleti, tik ne zinau, ar jiums ne bus karsz ta ant patalo. Waziuosime pamazu, o drange su mumis wa- ziuosia ir Kuningajksztiene su sawo dwaru. Potam mes pa- sukisime ant Bogdanciaus, o ji ant sawo namu. Jai tik Die- was daliaistu laimingai gautis in Bogdanciu, tai ten bus kito- ke roda!

— Da noreczu pagiwenti bent tiek pakoliai nesutaisi- tuwa pilies, nes zinau, jog man mirus, tu ne daug paisei ant Bogdanciaus.

— Ka? ne tureczu paiseiti?

— Nes tawo galwoje busia tik grumes ir meiles. . .

— O jus ar ne mislijoje apie kowa? Zinoma, jog jau wislab amislilijau; pirmu daliku turime gerai apmurti Bog- danciu supliti pili aukszta, kad bent wadintusi pile.

Szie dzodei labai linksmio sena Motiejų swajojenti apie gimtina lida, suteike jiam didziaus smogesi ir pazodino žin- geiduma, kodel jaunas brolenas jio teip kalba, pertai tare:

— Ar-gi isztiesu teip misliji? Na, o karpj aprupinsi- me musu Bogdanciu, kada insteigisme pili, ka potam darisi? Sakik!

— Pili insteigius, aprupinus Bogdanciu, kada nieko jau- jis no manes ne reikaltau, tuomet josiu asz ar in Warszawa ar Ciekanawa, idant prisijungti prie Kuningajksztiszko dwaro.

— Po mano mirteli?

— Jai weikei apliaisite szia pasaulia tai po jusu mirteli, bet jius pirma grazei palaidosiu; bet jaigu Wieszpats Diewas daliais da jums paiseitisi — pasweiksate, tai pasilikite Bog- danciaus priweizeti. Kuningajksztiene Ona Danule man sa- kiusi, jog ten gausiu kareiwiszka juosta no jiosos wiro, tuo- met galesiu drasei szauzau Lichtensteina iszwardinti ant gru- mes.

— Tai potam in Malborge Josi?

— Teip, in Malborge, ar nors ir ant kraszto pasaules kad tik susitikti su Lichtensteinu ir atmoniti jiam uz musu skriauda.

— To uzmanimo tawo ne peikiu. Tawo mirtis, arba jio?

— Jau asz jiums jio pirsztinia ir juosta in Bogdanciu pargabensiu, galit but' twirtais tame.

— Saugokis wienok budamas swietur wiltwilio žmo- gaus, ne utzikeki niekam gerai. Nes ten žmonis pilni weidma- nistes, wiltwiltistes ir apmaudos.

— Ne reikalaujete jau rupintis apie tai. Papraszisiu ku- ningajkszeio Januzoi, idant pasirupintu man no Mistro „gleto- ji“ *). Dabartes ramibe. Josiu su glejtu in Malborge, o ten wisuomet sweziu in kareiwu minios. Jug pats žinote. Pir- *) Gletoja — Palidijimas arba teip wadinamas pas mus paszparas.

miause Lichtensteina iszwardinsiu o Diewui daliaidzenti, jai weikiu jin, temisiu, kurie powo plunksnu kuodus ant karp- ku nesziuje ir tuos paejliu iszwardinsiu ant grumes. Diews laimins, tai ir sawo prizadus isztiesesi ir atmonisiu sawo skriauda in pelnisiu.

Tai kalbedamas Zbiskuz szipsojosi, tartum in sawo loca- mislis, kurios atneszinejo in jauna jio galwa tokius uzmus- mus teip dideliu weikmiu.

— O, wiruti, jaigu tu tris kareiwius augosztos gim- paweiktumei, tai ne tikt sawo prizadus isztiesetum bet ka- lobi da no ju paimtumei — tare linguodamas su galwa Mo- tiejus. — Tureczu taptumei dideliu.

— Ka? tris? — paszauke Zbiskuz.

— Jau asz kalejime pasakeu jog Danusei nesigales Kiek pirsztu ant koju ir ranku, tiek wokieciu galwu!

Motiejus trukletejo pazeis.....

— Jium diwai, gal ne tikite? — tare Zbiskuz. — asz jau pasistengsiu. Isz Malborge pas Juranda josiu — riu atlankiti jin, nes tai esa tewas mano izgelbetojas — jium uztuolinesima ant chelmieciu ir primuszime ju tiek tiek! Jug patis man sakete, jog baisulingesnio wilkaloko Wokieciu nebeira wispe Mozowioje.

— O kad taw Danuses ne duos?

— Ar-gi ne duotu! Del kokios priezastes. Jis musza u- kieczis uz sawo skriauda, asz ir musziu uz sawo ir abudu letume sujungtom pajegoms ganubinti wokieczius, argi gale- rasti geresni uz mane pagelbinika. Ant pagalias, kai kum- gaiszieties pasake, jog suziedawas mano su Danuse pa- ritas but' gali, tai ir jiai, be abejonės, nesipriezius.

— Jau asz no senei manau, jog tu wisus žmones isz B- danciaus iszwesi — tare Motiejus — nes jojent in swieta pa- der kareiwui tureti turtu sawo žmonių, o žeme pasilikis pili- dirwos ne bus kam apdirbti. Pakoliai asz giwensiu, tai wien- ne daliaistu to padariti, bet man mirus, zinau, jog teip pa- elgsi.

— Diewas duos man ir tunta, dirwos be žmonių ne pa- liksiu. Jug ir Jonas taw giminitis, apdawahos mane kele- bent, wirais.

Tame prasiwede duris ir, tartum, ant patwirtinimo žodis Zbiskuzas, jog Diewas duos jiam su laiku ir žmones, ineja du wirai juoswi mazo ugio bet placziau pecziu, apsiteisa ge- tonos spalwos jekemis su su raudonomis kepures in placziu raudonomis totorizskoms kelimies. Sustoja tarpe duriu prad- jo pridestineti pirsztus prie kaktu ir kioniotis žemai.

— Kas tai do atlankimas? — paklause Motiejus.

— Kas do per wieni esate?

— Wergai jiusu — atsake lauzitu lenkiszku lieziwui pribusizai.

— O tai kaip? isz kur-gi, kas jus in czia prisiuncze?

— Prisiuncze mus Zawiszius, kaipio dowana del jau- kareiwio, idant mes jio tarnais butume.

— Del Diewo! du wiru daugiasia turesime! — suszuko Motiejus. — Kokios-gi tautos esate?

— Mer esame Turkai!

— Turkai? — atkautojo Zbiskuz. — Garbe Diewui, tu- resiu sawo tunte du Turkus.

Ir priszokes prie ju pradejo apzwelgineti juos, buk ka- kius nematius daiktus, Motiejus-gi tare:

— Girdejau asz jog ponas Garbowski kowodamas ne- uz Karpatu apie Donujo su ciesorum ramizku Zigmantu in- gijo jius kowoje su Turkais. Beje! tai-gi esate szunsbrola- pagonais?

— Wieszpats musu ligsziolaikinis liepe apsikriksziti — tare wienas isz belaiswiu.

— O iszspirkiti isz wergijos, arba nelaiswes neturejoti- uz ka?

— Mes isz toli esame, net no aziatiszko rubezius isz- Brusso.

Zbiskuz, kursai noriai wisados klause wisokiu apsakimu apie kares, o ipacz kada ejo apie apsigarjesioju Zawiszius, Garbowski, darbus, pradejo klausineti Lurku koku budu gawosi nelaiswen. Bet apsakime belaiswiu nieko ipatingo ne- buwo, nes Zawiszius uzklupes ant kielekios Turkii danaboj- wienus iszkapokojo, kitus sutrempe, o trezius nelaiswen pa- me. Motiejus su brolienu dideliai dziaugies isz tokiu dowan- ipacei, kad tuosia laikuosia žmonių stokawo ir žmones buwo brangus — zinoma burai (muzikai).

Tuotarpu pribuvo in patsai Zawiszius, drangisteje Pow- lo ir Poszko isz Wiskupiu. O kad wisi jie darlawosi iszlaiswi- nime Zbiskaus isz ranku budelio, geide dabar kožnas sudeti jiam sawo welijimus ir apdowanoti jin kuom-ne-buk ant at- munties. Turtingas Powalas Taczewskis padowanojo jiam ba- gi ir wisa paredala ant arkljo, labai puiku. Poszku-gi wen- griszka kardis, gan brangu. Pribuvo potam ir kiti kareiwiai apsigarjesi, dideli ponai, kurie tik wiro miniejmi szioje apsiakioje, ir wisi sudejinejo jaunam kareiwui sawo welijimu in dowanas.

Zbiskuz sweikino wisus su dziaugsmu ir patwinuse szir- dze, jausdamasis dabar wisame reiszkimu žodzio: laimingu — dziaugies ne tiek dowanoms, kiek tuom, jog girdi szirdingus welijimus iszreiszketus jiam per prakiliausius kareiwius in ponus wieszpatiszeje.

Patiria jie-gi apie juodwieu uzmanima waziuoti in Bog- danciu ir del kokios priezastes nori pasikubinti namon, rod- wijo wariuis waistus senam Motiejui, stebuklingai wisokius opus (romas) gidancius. Bet Motiejus pawesdinejo ju globai tik sawo brolena, o patsai rengesi keliauti in kita swieta.

Sunku giwenti su galu wiliczios insiskwerkusiu in tarp- karukli — kalbejo ji-ai.

Skundes lolidz, jog kraujejs spjaudo, jog nieko ne gal wal- giti; dvi rieszkutes aizintu riesztu ir du sprindzie rukintos des- ras, o priegtam bludus kiauszinienes (pautienes) tai wias mi- talas jio dieninis. Franciszonas kelis kartus liaido jiam krau- jus, manidamas, jog tokiu budu atitrauks jiam no szirdies karszti ir sugrazins apetita (nora) ant walgio, bet nieko ir tas ne maczijo.

Welijimai in dowanos sudetos per prakilnius, kareiwius del jio broleno, padare jin sweikensu ir kada Amylejus liepe iristiti in stuba boseli su wiunu del pawaiszinimo teip swarbu sweziu, sedo ir jis prie stalo ir tuszino taures isz dziaugsmo. Prie puoto pradejo kalbėti sweziwai apie iszgelbejima no mirties Zbiskaus ir apie ateinanti suziedawima jio su Danuse. Ka- reiwiai ne abejojo, jog Jurandas Spikowski, arba isz Spika- wo, turetu prieszintis tam, ipacei, jog kuningajksztiene Ona Danule to welije, o priegtam da ir patsai jaunikaits prizade- jo merguiai atmoniti wokieciamis uz mirti jios motinos — jug ir patsai Jurandas kerszije uz tat wokieciamis.

— Kas link Lichtensteinu! — tare Zawiszius — tai ne- zinau, ar jis nores stoti in grumia ant mirties, nes esa Zoko- ninku ir wienas isz storastu Zokene. O žmones pasakioje, jog jai tik sulauks mirties dabartinio mistro, tai, rasi, mistru pat- sai taspas.

— Jaigu ant iszwardinimo ne iszdzegs, tai garbia sawo sutersz! — atsake kareiwis, Lape wadintas.

— Ne! — atrene Zawiszius — ne esa jis swietieszkn ka- reiwui, o tik zokoninku, tiespaneszei ne galema jiems grumtie si pawiegalesia.

— O kiek-gi kartu buwo jog galejosi. (Tolau bus.)

— Jaigu ant iszwardinimo ne iszdzegs, tai garbia sawo sutersz! — atsake kareiwis, Lape wadintas.

— Ne! — atrene Zawiszius — ne esa jis swietieszkn ka- reiwui, o tik zokoninku, tiespaneszei ne galema jiems grumtie si pawiegalesia.

— O kiek-gi kartu buwo jog galejosi. (Tolau bus.)

— Jaigu ant iszwardinimo ne iszdzegs, tai garbia sawo sutersz! — atsake kareiwis, Lape wadintas.

— Ne! — atrene Zawiszius — ne esa jis swietieszkn ka- reiwui, o tik zokoninku, tiespaneszei ne galema jiems grumtie si pawiegalesia.

— O kiek-gi kartu buwo jog galejosi. (Tolau bus.)

— Jaigu ant iszwardinimo ne iszdzegs, tai garbia sawo sutersz! — atsake kareiwis, Lape wadintas.

— Ne! — atrene Zawiszius — ne esa jis swietieszkn ka- reiwui, o tik zokoninku, tiespaneszei ne galema jiems grumtie si pawiegalesia.

— O kiek-gi kartu buwo jog galejosi. (Tolau bus.)

— Jaigu ant iszwardinimo ne iszdzegs, tai garbia sawo sutersz! — atsake kareiwis, Lape wadintas.

— Ne! — atrene Zawiszius — ne esa jis swietieszkn ka- reiwui, o tik zokoninku, tiespaneszei ne galema jiems grumtie si pawiegalesia.

— O kiek-gi kartu buwo jog galejosi. (Tolau bus.)

— Jaigu ant iszwardinimo ne iszdzegs, tai garbia sawo sutersz! — atsake kareiwis, Lape wadintas.

— Ne! — atrene Zawiszius — ne esa jis swietieszkn ka- reiwui, o tik zokoninku, tiespaneszei ne galema jiems grumtie si pawiegalesia.

— O kiek-gi kartu buwo jog galejosi. (Tolau bus.)

— Jaigu ant iszwardinimo ne iszdzegs, tai garbia sawo sutersz! — atsake kareiwis, Lape wadintas.

— Ne! — atrene Zawiszius — ne esa jis swietieszkn ka- reiwui, o tik zokoninku, tiespaneszei ne galema jiems grumtie si pawiegalesia.

<

LIETUVIŠKA

APTIEKA

487 Main St.
New Britain, Conn.

Pinna visokių Aptiekoiriskų taworū. Turī visokių Amerikoniskų ir Europiskų giduolu, žolū ir sakuū kokuū tū ant swieto randasi, nog visokiū ligū.

Aptiekoje wiaada galima rast daktarū, kuris duoda ligoniams rodri dikaj ir užtikriū isegidima.

Gido visokiū ligū. Užsiėmėjus, Nerwiszka, Placziū, Kepenū, Akiū, Ausū, Nostolima pajeju ir t.t. Skaudėjimo widuriū, Galwos, Nepomietū, Apalpiū, Skaudūs, Žalnos ūlūmū, Moteriskis ligis ir nerwiszgiū. Slopies ir paprasia wtru moteriū ir wajkiū ligis, ir wisia užlajo saizgiū. Jagi kenti ant kokiū ligis, rasiūz tojusio roda apalpiū dikaj, parasiūz kiek turī metū, kiek eweri, wias ar moteriū ir apasik rawo ligis o mes prišimū gidolės kuromis isegidimū. Aptiekoje galima susikalbi su kaimom. Teipos prišimū Lietuwiskū Trejankos per parcia ut 35 ir 40c lakusū. Receptus suduodan nog visokiū daktarū Amerikoniskū ir Europiskū. Užprasom wisia atsistinkit ir mūso aptiekiū, Nepomietis wietos o kuri randasi po numerū:

487 MAIN ST., NEW BRITAIN, CONN.
NE TOLI ARIU BAZNICIOS.
M. R. Malinowski, Aptiekoirius,

DIKAI 14 puikiu dowan! Oa to niekad ne buwo! Niekio ne kaszuos paziuret tu dagtu. Pujkus tikras Americian 14 k lukari, wizi-az, moterisko saizo su Genioje American widuriū, garantintas su parasiūz gwarancioje ant 20 metu i-rodantis ant \$40 tikro dubsinio. Del wisu miteju puikus zigierolės durosime tik per 60 dienu dikaj skanzijos dowan. Masiu putu puiko werta \$150, cigarietu w. 75c puikus lengicis w. 100 spiliū w. 40c, pora guzikū in minkistū w. 50c, putu guzikeliū w. 25c, 2 guzikelės doli kalierias w. 50c, puiki spiliū w. 75c Zigierolis su 14 dowanom per C. O. D. TIK \$1498. su užsiėmėjimo express. Ku nesirandū, prisiemū, tai \$4.98 turit prišimut su gromata o kas prišimū tojusiu plingus, tai prišimū dowanu puikiu puili. *Wienas zigierolis dikaj su dowanom, Jagi parduoiti Rasiūz niori moteriskis ar wiziūz zigierolė, o Jagi moteriskis, tai prišimū lengicis 60c adu ilgio. Tuszik szemien pakol da turime tuju puikiu dowan ir zigierolė. Adress: ATLAS JEWELRY COMPANY, 19 Metropolitan Block, CHICAGO, ILL.*

GIDUOLES PRIESZ GIRTAWIMA

Profesoris Alex Dwyall matidamas kiek tū wargo ir pikto atneza del wisumones girtukliate, kaj napkina szejaktis, pinigis ir prota žmogus, o daugiasia tarp dar lūnos klaso. Prof. Dwyall pasyrenčis sawo giewima, turit ir mokala del lazdrū nuo spazabo priesz girtukliate.

Katrie norita atrasi no girtukliawimo, tegul raso tuju giduoliu pas Prof. Dwyall, prieki widuime - piguli no azinio ir japa timo prie gerim

Prof. Dwyall turit giduoliū ir del toju nūmigiū, katrie noriti nūstoti gert.

Del tokiu reikia induti gidolės nešinant del ju, su gerimu arba su walgiu. Taj ga i padariti juju moteros, arba prietelė. Adressuokite.

Prof. ALEXDYWALL, Box 109, Station W. Brooklyn, N. Y.

Wienatinis Lietuwiszkas

Hotelis PAS

W. Ražuka,

7 Washington St. New York.

Jago wadwoje in is las Ameriko is Lietuwa tai galima gerti laikawoties pigian kaj kizur ir wisu bakinis pikas atliki, tai wisia mudochuki pas mane, be pigian kaj wisu New York o atsiakis gerima pūtiū ir walgiu su kawine, dekur taip pigiū ne ausit. O per dazig kurie wiesi naušion be mojeimo plingis ut kalone-tai sas dastat ut darbininkis ant siupū dikai. Teipos gi mano oficio galima gauti darbe in wisia o ir rōda galima gauti wietū wiesu salūnos. Tėmikiu mano adres: Lietuwi randasi art Cusle-Grades - einant pas mane - jai toki apgawika norutu wiesie kizur tai ne ejiti igi mane daisigauti.

80 GUDOWS WILCOAS RAZUKAR.

Glauna Agawojje.

Kantoras Bankinis.

POWIKAS V. OBIECUNAS.

1118 Carson St Tele pho ne 309-2 S. S. Pittsburg, Pa.

Parduođa ezipkortes ant wisokiū kompanijū ir siu-
cienū plingius in wisia dalls swieto. Teipos-gi par-
duođa wisokiū kaitings historien ir maldaklonis.

Kam jasi waksosiet pas swietimaukus, jagu turū
sawo Lietuwi. Renkite sawizki. Teipos-gi ineku-
rowje wisu dafjus no ogines izarnojū plingius.

Pasidusiet ir priesius ant Amerikoniskū. Aima
is Lietuwi dalls arba paschošna plingius padare.

Devionimant ant wedomu prowa randawojimo nana
ir t. teip kaj krajuos rejas. Jagu kizra is

Katagardas nora gražiat sigi arba turu koki er-
gali, tai tegul masekiet prie manes o sas wisu poje-
jom paduolipintu imasot. Saizpikie sawizki.

Seniausies

GROSER-SZTORIS

IR SALUNAS.

A. DANISEWICZKAUS.

628-630 W CENTRE ST. HANNOY CITY, PA.

Geriamū ir aswiedinamū taworū del walgio. Mitiū wisoki kwieties
ir rugieni. Mūso aswiedis ir rukinta.

→ Cukrus, Kawa, Arbata, Razin/roz, Gazas ir t. Lp.

Kas perka ut plingius - kas gada dang igan. Jagi ir arlioka ger-
jog po tegerimū žmogus gana awesaz kaj pūwisi. Pas sawi sūna pe-
tinatama o kas kartis atsistinkit tai to owis salis! Nezdininkis!

WIENATINIS : SALUNAS IR GROSERSZTORIS.

Jakimo Mrazo - Sugar Notch, Pa.

PARDUODA

Cukru, Kawa, Herbata, Mesa, Miltus ir wisia ta
kas ira del užlajimo žmogaus rejalings. Teip-
pos-gi prie wiesu randasi salunas su miltinis-
kais stiklais, aziatum alium, wisokios arieklos ir
pujkin cigara. O priek tam par-
duođa ezipkortes ir siuocis pin-
gus in wisas dalls swieto.

WISI PAS MRAZA

